

„Dumnezeu este bun. Amin.“

Johannes Olschewski are 74 de ani, nu vede și nici nu aude. Prima parte a poveștii sale neobișnuite de viață vorbește despre copilăria sa și fuga familiei sale din Prusia Răsăriteană. Pe atunci, nimeni nu bănuia că băiatul surd va și orbi cândva.

„Iarăși alarmă de bombardament! Repede, noi, copiii fără auz, ne-am grăbit spre pivniță. Tocmai ce ajunsesem la ușa mare și grea de la intrarea în internat, când o bombă lansată din avion a explodat în curtea școlii. Ușa a fost aruncată cu o putere nemaipomenită spre interior și i-a lovit pe copiii care stăteau în fața mea. Câțiva au căzut morți la pământ. În imediata mea apropiere, ușa a fost oprită de o piatră mare, astfel încât eu și toți cei care se găseau în spatele meu am rămas teferi în viață. Această experiență a avut un efect puternic asupra mea. De ce tocmai viața mea a fost salvată?“

Johannes Olschewski s-a născut în ianuarie 1934 și a crescut într-o frumoasă gospodărie țărănească în Prusia Răsăriteană, în Friedrichsthal. Încă de la o vârstă fragedă, părinții săi au observat că micuțul nu reacționa la gălăgie și cuvinte. A fost examinat de doctori și li s-a confirmat astfel că era surd. Asta nu i-a împiedicat însă să îl iubească și nu a avut repercursiuni asupra vieții sale neîmpovărate. „M-am bucurat de o copilărie foarte frumoasă și n-am fost conștient că eram altfel decât frații mei“, își amintește Johannes. Fratele și sora lui mai mari îl implicau mereu cu spontaneitate și fără complicații pe el și pe ceilalți doi frați mai mici decât el, care erau de asemenea surzi, în jocurile lor. Împreună cercetau împrejurimile, se jucau zburdalnici și mai făceau și câte o poznă... Cunoscându-se foarte bine, se înțelegeau prin gesturi pe care le inventau singuri.

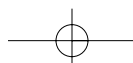
Cuvântul lui Dumnezeu ocupa un loc foarte important în viața părinților Olschewski. Johannes își mai amintește încă foarte bine de strângerile credincioșilor, care vara aveau loc la umbra copacilor fructiferi. Apoi rămăneau împreună să savureze delicioasele prăjituri cu pesmet ale mamei. Chiar și repetițiile de cor pe care le conducea tatăl său aveau loc la ei acasă. Uneori, picul se ascundea în spatele tatălui și „dirija“ corul în felul său propriu – spre amuzamentul cântăreților.

Tatăl ținea zilnic o strângere în familie. El citea din Biblie și spunea o rugăciune. Johannes nu înțelegea exact ce se făcea aici. Dar atmosfera plină de venerație a lăsat o impresie puternică asupra lui. „Simțeam un respect, și chiar dacă nu știam pentru cine, înțelegeam că aceste momente erau foarte importante pentru noi toți“.

La vârsta de șapte ani, Johannes a trebuit să își ia la revedere pentru prima dată de la căminul său. Și-a luat rămas bun ca să meargă la o școală pentru persoanele fără auz. Mai târziu a ajuns într-un institut asemănător în Königsberg (Kaliningrad). Acolo a învățat, pe lângă alte materii de bază, să citească și să scrie... Astfel a aflat semnificația multor cuvinte. Aici și-a formulat și prima rugăciune: „Dumnezeu e bun. Amin“.

Fuga

Între timp, vicisitudinile celui de-al doilea război mondial ajunseseră și în Prusia Răsăriteană. Din ce în ce mai des, era nevoie ca, în cazul alarmelor de atac aerian, copiii să trebuiască să fugă în beci. Când școala a ajuns ulterior să fie folosită ca lazaret, băieții și fetele au trebuit să se întoarcă la părinții lor. „Așa că la început am rămas mai întâi acasă“, povestește Johannes. „Pe de o parte fiindcă nu existau alte școli pentru surzi în zonă, pe de

altă parte pentru că armata rusă se apropia din ce în ce mai mult și gândul că poate va trebui cândva să fugim în colțea mereu și mereu“.

După ce tatăl a fost recrutat ca soldat, responsabilitatea familiei a căzut pe umerii mamei Olschewski. Când în 1944 a venit toamna în țară și furtunile de noiembrie au început să măture țara, nimeni nu mai interpreta semnele prevestitoare ale groaznicelor evenimente care urmau să vină drept ceva grav. Totuși, linia frontului se apropia din ce în ce mai mult. Din locurile care fuseseră deja cucerite de dușmani se auzeau vești îngrozitoare. Setea de război a marelui popor rus părea să fie atâțată la culme.

La 20 ianuarie 1945 mama Olschewski și-a dat seama că venise și pentru ea momentul fugii. Un porc și câteva găini fuseseră deja tăiate, porțelanul valoros îngropat în grădină și o căruță cu coviltir fusese pregătită. Punându-și încrederea în Dumnezeu, micul grup a pornit în călătoria în necunoscut împreună cu alții... Johannes, care tocmai împlinise unsprezece ani, își amintește: „Temperatura era de mi-

nus 25 °C. A trebuit să îmbrac mai multe pulovere și cel puțin două perechi de pantaloni ca să pot să fac față frigului. Rușii ne urmăreau și erau mereu foarte aproape în spatele nostru. Adesea se trăgea în noi cu arme din avioanele rusești și gloanțele treceau pe lângă capetele noastre...“ Mii de refugiați erau pe drum, în funcție de informațiile pe care le primeam, încercam să ajungem în vest pe un alt drum. Familia dormea în casele țăranilor sau în grajduri de porci și, cu ajutorul lui Dumnezeu, după zece zile au reușit să ajungă la laguna Vistulei în Frauenburg.

Marea pe care o aveau de traversat era înghețată, dar fusese spartă cu puțină vreme înainte de spărgătorii de gheață, astfel încât fuga prin laguna lată de zece kilometri a devenit o acțiune riscantă. Câteva căruțe s-au scufundat printre sloiurile de gheață și au tras oameni și animale cu ele în adânc. Mulți dintre refugiați, majoritatea femeii, copiii și bătrâni, au intrat în panică și au început să țipe, ceea ce i-a făcut pe cai și mai nervoși. Johannes își amintește: „Astfel de scene nu le uiți

niciodată... Dar Dumnezeu ne-a ocrotit... și după ore de groază și de frică, am trecut de pe o punte de gheață pe alta, până ce am ajuns la malul celălalt.“ Așa au ajuns în Danzig.

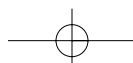
Niciun loc pe vaporul refugiaților

Acolo spera mama Olschewski să poată scăpa de ruși cu unul din vapoarele care erau pregătite pentru refugiați. Totuși, la fel ca și celelalte vase, și marele „Wilhelm Gustloff“ era deja plin până la refuz. Nimeni nu mai era lăsat să urce la bord. Johannes își amintește încă foarte bine cum mama, dezamăgită și descurajată și-a luat inima în dinți ca să pornească din nou la drum cu căruța. În situații de genul acesta, el își amintea de rugăciunea sa: „Dumnezeu este bun!“ Așa era? Realitatea îngrozitoare care îi înconjură părea să demonstreze contrariul. Însă, tocmai în ceea ce privește imposibilitatea de a urca la bordul acestui vapor, a putut el să fie uimit de felul în care Dumnezeu i-a ocrotit: „Wilhelm Gustloff“, după

În Prusia Răsăriteană, fugind de Armata Roșie.

Convoi de refugiați nemți trecând prin Spreewald.

ce a ieșit în larg a fost torpilat și s-a scufundat...

Obosită și la capătul puterilor, femeia a ajuns cu cei cinci copii ai săi până la Zwillip, la sud de Kolberg, în Polonia de astăzi. Între timp, rușii înaintaseră mult și le-au tăiat refugiaților calea spre libertate. Soldații au silit micuțul grup să le dea calul, mai târziu polonezii le-au luat și căruța. Cum să meargă mai departe? Mai întâi au încercat să se ascundă într-o pădure.

Totuși, nu a durat mult și au fost descoperiți. Johannes povestește: „Ușa colibeii în care ne ascunsesem a fost dărâmată. În fața noastră a apărut un soldat rus cu arma îndreptată spre noi. Inima îmi bătea nebunește... să fie acesta sfârșitul?“ Familia a trăit din nou ocrotirea lui Dumnezeu. Au fost luați prizonieri și duși la o fermă în Puzerien. Acolo au rămas prizonieri la ruși până în octombrie 1945.

Din cauză că era surd, lui Johannes nu i s-a impus nicio sarcină acolo. El stătea adesea cu mama și frații săi. Și această perioadă a fost marcată de mari lipsuri și nevoi. Totuși, familia nu a

fost despărțită, ca multe altele, ci au putut să rămână împreună.

Căutându-l pe tata

În toamna anului 1945, după ce războiul s-a terminat, li s-a permis în sfârșit mamei Olschewski și celor cinci copii ai ei să plece. Dar unde să se ducă? În Friedrichsthal ea și soțul ei stabiliseră o adresă de contact în Halle. Așa că următoarea călătorie a fost o călătorie cu trenul prin Stettin și Berlin către acest țel. Cine își imaginează că au avut parte de o călătorie plăcută, se înșală. Johannes povestește: „Nu exista un mers al trenurilor. Trenurile plecau de obicei în grabă și erau supraplinate, astfel încât mama a găsit loc doar pe tamponul dintre două vagoane.“

În Halle au găsit într-adevăr o scrisoare de la tata. În scrisoare le spunea că era rănit și se găsea într-un lazaret. Însă scrisoarea era deja de cinci luni acolo. Între timp i se dăduse oare drumul? Sau murise din cauza rănilor? Din

nou, mama se găsea în fața întrebării îngrozitoare: ce facem mai departe? Pentru că scrisoarea provenea din Bavaria Inferioară, a decis să meargă mai departe în această direcție.

„Aici trebuie să povestesc din perspectiva tatălui“, spune Johannes. Acestuia i se dăduse între timp drumul din lazaret și și-a găsit de lucru la un țaran. De zece luni nu mai auzise nimic despre familia sa și nu mai știa dacă mai sunt în viață sau nu. S-a rugat, a căutat și a cercetat ca să îi găsească – degeaba...

Pe 15 noiembrie a avut parte de ceva ieșit din comun: „Mergi astă-seară la gară“, i-a spus o voce interioară. Tata Olschewski se gândea: „Ce să caut eu la gară?“, și nu a mai dat atenție gândului. Dar, după masa de seară, a auzit din nou această insistență: „Mergi la gară!“ Era târziu și, în plus, ce să caute el acolo? S-a decis să meargă la culcare. Dacă însă credea că avea să doarmă în pace, se înșela: la scurt timp după aceea, a perceput chemarea din nou, și mai clar și mai insistent ca înainte...

Până la urmă s-a decis să se ducă... deși astfel, contrar obiceiului său, a acționat împotriva oricărei rațiuni. S-a ridicat și a alergat prin noaptea ploioasă și mohorâtă de noiembrie către gara din Schöllnach. Când a ajuns acolo, tocmai sosea ultimul tren. În fața lui s-a deschis ușa unui compartiment... și... din vagon au coborât soția sa și cei cinci copii!

Ce reîntâlnire minunată! Cuvintele nu pot descrie ce a însemnat această călăuzire pentru cei în cauză...

Johannes povestește: „Înapoi la gospodăria țărănească, unde lucra tatăl meu, ne-am putut face o baie pentru prima dată după luni de zile, am putut mânca mâncare caldă și să dormim liniștiți într-un pat.“ ...

Fragment.

Articolul poate fi citit integral în revista *ethos*, nr. 1/2009.

Vase ale marinei, încărcate până la refuz cu refugiați și soldați ai forței armate, înainte de a porni în larg.

